

Europos Parlamentas antradienį patvirtino teisės aktą, kuriuo siekiama apsaugoti žurnalistus, visuomenininkus ir mokslininkus nuo jiems nutildyti naudojamų strateginių teisminių ieškinių.

Naujomis taisyklėmis, dėl kurių jau sutarta su ES Taryba, siekiama viešajam interesui svarbiais klausimais dirbantiems asmenims ir organizacijoms užtikrinti ES apsaugą nuo nepagrįstų ir piktnaudžiaujamojo pobūdžio ieškinių. Tokiu būdu ketinama apsaugoti pagrindinių teisių, kovos su korupcija, demokratijos gynimo arba kovos su dezinformacija srityse dirbančius visuomenininkus. Ši apsauga bus taikoma visoms tarpvalstybinėms byloms, išskyrus atvejus, kai atsakovas ir ieškovas yra iš tos pačios ES šalies kaip ir teismas arba kai byla yra aktuali tik vienai ES valstybei.

Europos Parlamentas (EP) derybose užtikrino geresnę aukų apsaugą, nustatydamas dvi apsaugos priemones: teismo proceso nutraukimą anksčiau laiko ir galimybę reikalauti, kad ieškovas padengtų žalą ir su procesu susijusias išlaidas, įskaitant atsakovo teisinio atstovavimo išlaidas. Jei atsakovas prašys nutraukti teismo procesą pirma laiko, ieškovas turės įrodyti, kad esama pagrindo tęsti procesą. Teismas taip pat gali ieškovams, kurie dažnai būna politikai, korporacijos arba lobistų grupės, taikyti kitas nuobaudas, pavyzdžiui, nurodyti jiems sumokėti kompensaciją už žalą.

Kad būtų užkirstas kelias palankesnio teisinio reglamentavimo ieškojimui, kai ieškovas pasirenka jurisdikciją, kurioje jo galimybės laimėti bylą yra geriausios, naujomis taisyklėmis užtikrinama, kad nebūtų pripažįstami trečiosios šalies teismo sprendimai nepagrįstuose ar piktnaudžiaujamojo pobūdžio procesuose asmenų ar įstaigų iš ES atžvilgiu.

ES valstybių vyriausybės taip pat užtikrins, kad galimos piktnaudžiaujamojo pobūdžio ieškinių aukos turėtų galimybę vienoje vietoje gauti informaciją apie procedūrinę apsaugos priemones ir teisių gynimo priemones, įskaitant teisinę pagalbą ir finansinę bei psichologinę paramą. Valstybės turės užtikrinti, kad tarpvalstybiniuose civiliniuose procesuose būtų teikiama teisinė pagalba. Jos taip pat turėtų viešai skelbti visus galutinius sprendimus strateginėse bylose prieš visuomenės dalyvavimą (angl. SLAPP) ir rinkti apie šias bylas išsamius duomenis.

„Strateginiai ieškiniai dėl visuomenės dalyvavimo kelia grėsmę teisei valstybei ir pažeidžia pagrindines teises į saviraišką, informacijos ir asociacijų laisvę. Tai teisinio priekabiavimo forma ir piktnaudžiavimas teisingumo sistema, kuriais vis dažniau naudojasi galią turintys asmenys ir organizacijos, siekiančios išvengti viešosios kontrolės. Mūsų teismais neturėtų

būti tokiu būdu naudojami. Ši direktyva padės kovoti su strateginiais ieškiniais dėl visuomenės dalyvavimo neleisdama žmonėms naudotis teismais siekiant įbauginti žurnalistus ir aktyvistus, atgrasyti juos nuo informacijos viešinimo ir skatinti savicenzūrą“, – po balsavimo sakė EP pranešėjas Tiemo Wölken (Socialistai ir demokratai, Vokietija).

Už šią direktyvą balsavo 546, prieš 47, susilaikė 31 EP narys. Ji įsigalios dvidešimtą dieną nuo jos paskelbimo ES Oficialiajame leidinyje. Valstybės direktyvą į savo nacionalinius teisės aktus turės perkelti per dvejus metus.

Atsižvelgdami į [didėjantį strateginių ieškinių dėl visuomenės dalyvavimo skaičių](#) ES, EP nariai 2021 m. [rezoliucijoje](#) pasiūlė taikyti žurnalistų, žiniasklaidos priemonių ir visuomenininkų apsaugos nuo teisinio priekabiavimo priemones. Šiuo teisės aktu EP nariai taip pat reaguoja į piliečių pasiūlymus, pateiktus [Konferencijos dėl Europos ateities išvadose](#).

